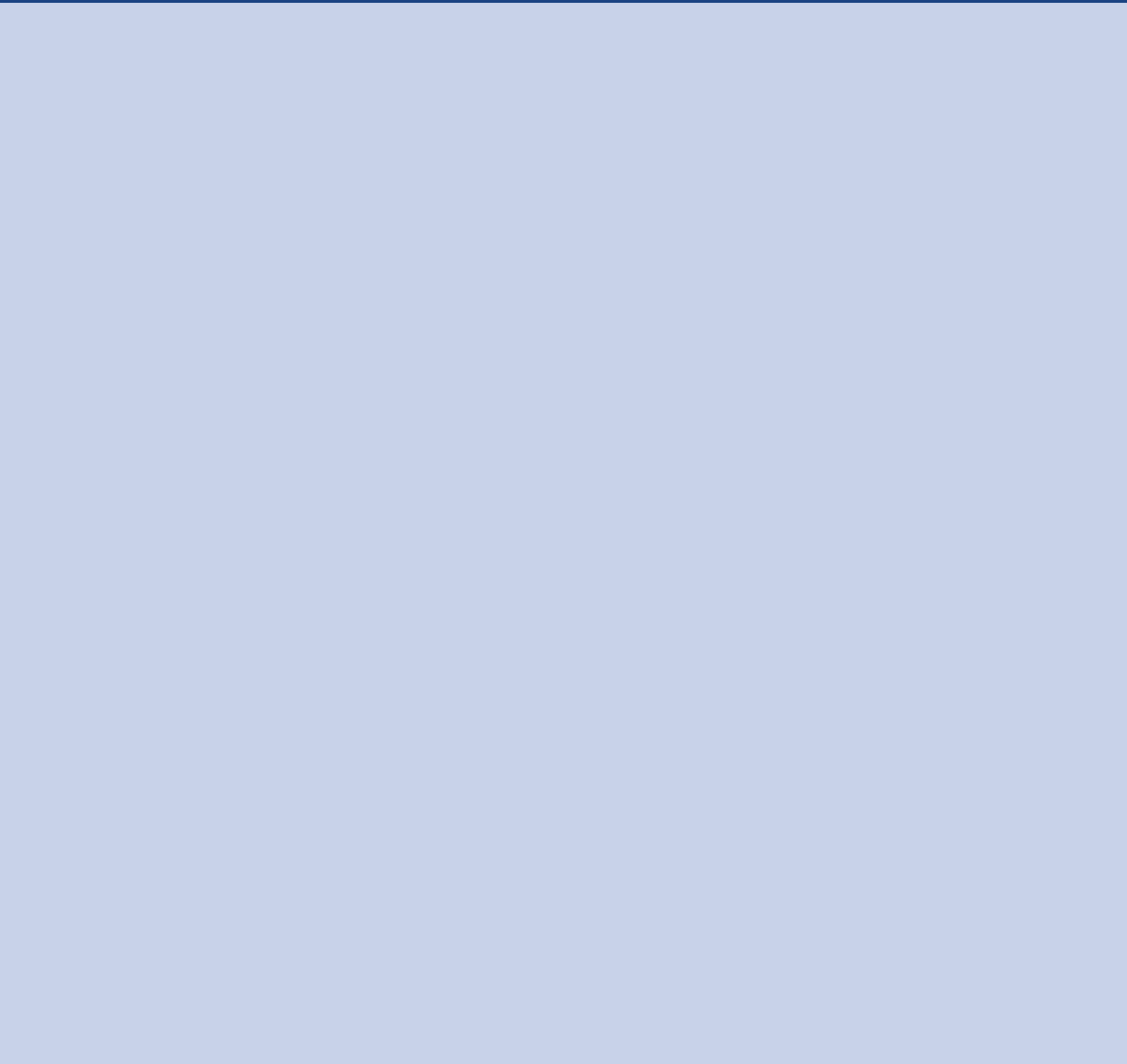

2001

Årsmelding SIFO

Direktøren har ordet

MOTVEKT OG SAMARBEID

Forbrukerpolitikk har tradisjonelt vært definert som en politikk for å styrke forbrukernes stilling i markedet og utformet som en motvekt til tilbudssiden for å skape balanse mellom forbrukerinteresser og næringsinteresser. I diskusjonen om de virkemidler forbrukerpolitikken rår over har behovet for forbrukerinnflytelse vært viktig, og et utgangspunkt i argumentasjonen for et effektivt forbrukerapparat med SIFO som kunnskapsprodusent.

Å hevde forbrukerinteresser utover det som skjer gjennom våre daglige valg i markedet, skjer i stor grad med utgangspunkt i registrerte forbrukerproblemer som reises for å påvirke opinion, markedsaktører og beslutningstakere. Det handler altså ofte om å sette fokus på det som er galt, uheldig eller mangelfullt ved tilbudet av dagens varer og tjenester, og mindre om påvirkning i utformingen av morgendagens tilbud. SIFO som kunnskapsprodusent er imidlertid i den unike situasjon at de ikke bare kan analysere dagens marked og avdekke dagens markedsforhold, men også påvirke morgendagens marked gjennom samarbeid med tilbudssiden når nye tilbud skal konseptualiseres og utformes.

Et slikt samarbeid finner i økende grad sted gjennom instituttets deltakelse i Forskningsrådets brukerstyrte programmer og programmer med brukermedvirkning, og gjennom faglig nettverkssamarbeid med næringslivet. Selv om det stadig vil være motstridende interesser mellom tilbudssiden og etterspørselsiden finnes det også ofte en rekke fellesinteresser i kunnskapsproduksjonen, noe som er viktig for innovasjon og utvikling av gode varer og

tjenester. Ikke minst spiller SIFO en viktig rolle ved å påse at brukerperspektivet i utvikling av varer og tjenester inkluderer sluttbrukerne, det vil si forbrukerne, og ikke stopper ved detaljstnivå eller ved ulike offentlige tjenesteytere. I et ovenfra og nedperspektiv blir detaljstledet lett det som gjennom sin direkte kontakt med forbrukerne forutsettes å representere sluttbruker, og de offentlige tjenesteytere de som best vet hva etterspørselsiden trenger. Det er SIFOs erfaring at instituttets brukerperspektiv, og kunnskaper om forbrukerne og markedet, ofte har mye å tilføre innovasjonsprosessen på et tidlig stadium.

At SIFO opptrer med integritet både i forhold til instituttets vedtekter og formål «til nytte for forbrukerne» og i forhold til de næringsinteresser de samarbeider med, er i denne sammenheng ikke bare en utfordring, men også et klart krav og mål. Bare på den måten kan SIFO inngå i forbrukerapparatet for å balansere forbruker- og næringsinteresser, og samtidig samarbeide med næringslivet for å bidra til en innovasjonsprosess som kan være til nytte for forbrukere og næringsliv.

I 2001 har SIFO brukt mye tid og krefter på å utvikle sitt strategidokument «SIFO – mot 2010». Utviklingsprosessen har gitt departement, styre og instituttmedarbeidere en god mulighet til å diskutere SIFOs ståsted og videre satsninger og prioriteringer. Ikke minst var diskusjonen stor rundt vedtektenes normative utgangspunkt «kunnskaper til nytte for forbrukerne», og brukerperspektivet som utgangspunkt for kunnskapsproduksjon om forbrukernes interesser, ønsker og behov og forbruksprosessen i form av

planlegging, anskaffelse, bruk og avhending av varer og tjenester.

Skal imidlertid SIFOs virksomhet være til nytte for forbrukerne, må instituttets kompetanse og valg av temaer, problemstillinger og faglige vinklinger holde tritt med endringer i forbrukernes situasjon og hverdag. Strategidokumentet kaller det «verden rundt oss» og trekker frem noen overordnede trender og drivkrefter. Dokumentet nevner den økende økonomiske velstand for det store flertall, og forbruksgodenes økte betydning som identitetsmarkør. På den andre siden øker det kommersielle presset, og de ulikhetsskapende prosesser synes i stigende grad å utspille seg innenfor forbrukssfæren.

Den teknologiske utvikling bidrar til stadig nye produkter, samtidig som innholdet i tradisjonelle varer og tjenester endres, og forbrukeren står foran store utfordringer når det gjelder å innpasse «dette nye» i etablerte hverdagslivsmønstre.

Globaliseringsprosesser fører til at lokale, regionale, nasjonale, transnasjonale og internasjonale arenaer gjør seg gjeldende på måter som har direkte betydning for forbrukernes hverdag og forbrukerpolitikens rammer og virkemidler.

Det er med andre ord nok å forske på, og det er fortsatt instituttets målsetting at de kunnskaper vi utvikler kan nyttiggjøres av myndigheter, næringer og organisasjoner som har forbrukeren og forbrukerinteressene i fokus.

Reidar Skaug, Direktør

Dette er SIFO

SIFO er et kompetansesenter til nytte for forbrukerne. Instituttet er uavhengig, og er det eneste institutt i Norge som utelukkende arbeider med forbruksforskning og -testing. I 2001 hadde instituttet 54 ansatte. Den faglige staben er sammensatt av forskere og annet høyt kvalifisert fagpersonell innen samfunnsvitenskap og naturvitenskap. Antall forskere og fagpersoner er 36, hvorav 6 har doktorgrad, 1 har professorkompetanse, 3 har forsker I-kompetanse, og 7 har forsker II-kompetanse.

FORBRUKERPERSPEKTIVET

Instituttets faglige innsats skjer i et forbrukerperspektiv. Ut fra instituttets historiske tradisjon, internasjonale nettverk og faglige forankring går forbrukerperspektivet langs to hoveddimensjoner:

- Temaer og problemstillinger blir vurdert og prioritert ut fra forbrukernes kort- og langsiktige interesser, ønsker og behov.
- Den faglige virksomheten er rettet mot individenes og husholdningenes planlegging, anskaffelse, anvendelse og avhending av varer og tjenester ut fra en forståelse av at forbrukerne er mer enn kunder i et marked.

HOVEDMÅL

- kunnskap om forbrukerne
- kunnskap om produktene
- kunnskap om markedene
- kunnskap om forbrukspolitikken

INNSATSOMRÅDER OG BRUKERE

Instituttets hovedarbeidsområder er mat, miljø, distribusjon og varehandel, forbrukerøkonomi og levekår, forbrukskultur, reklame og kommersialisering, tjenester, tekstiler, husholdsprodukter og husholdskjemikalier. Forbruker-institusjonene og Barne- og familie-departementet er viktige brukermiljøer for SIFO. Andre brukere er myndighetene, forsknings- og fagmiljøer og ulike bransjer, nordiske forbrukermyndigheter og politikere. Det arbeides systematisk for å bedre kontakten med disse miljøene, bl.a. gjennom uttrakt forsknings samarbeid, seminarer og undervisning.

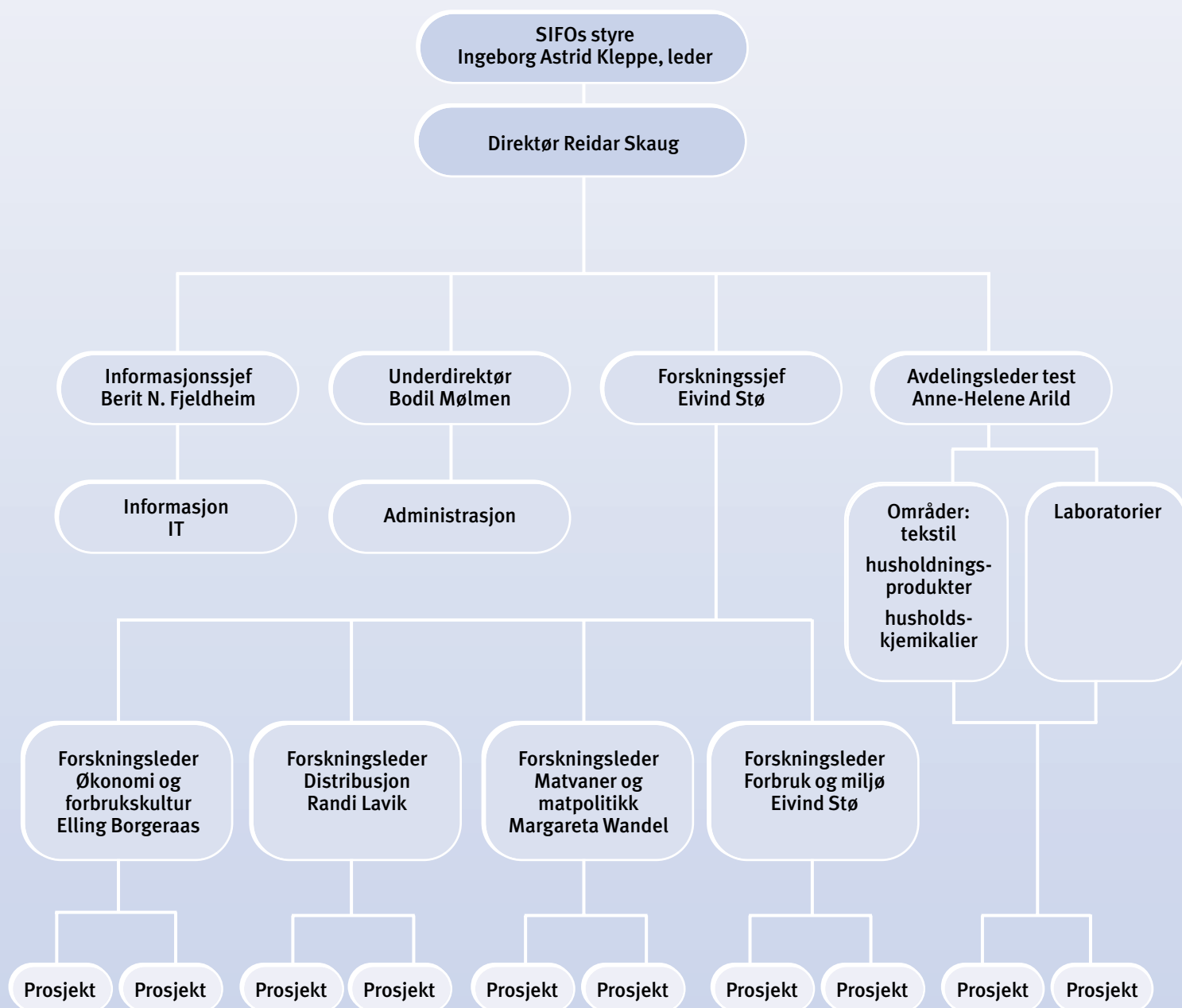
NORDISK OG INTERNASJONALT SAMARBEID

På nordisk plan deltar vi i flere samarbeidsprosjekter, hovedsakelig i regi av Nordisk Ministerråd, bl.a. gjennom EK-Konsument (Ämbetsmannskomiteén för konsumentfrågor). På europeisk plan er SIFO involvert i flere samarbeidsprosjekter innen Den europeiske unionens rammeprogrammer for forbruk og forbrukspolitik. SIFO deltar også aktivt i europeisk og internasjonalt standardiseringsarbeid.

SIFOS INFORMASJONSVIRKSOMHET

SIFO er et anvendt forskningsinstitutt, og legger derfor stor vekt på formidling av egne forskningsresultater til aktuelle brukergrupper som andre forskningsmiljøer, myndigheter, produsenter og videreformidlere. Resultatene presenteres i SIFOs ulike rapportserier, i nasjonale og internasjonale tidsskrifter, og på instituttets internetsider. Ved formidling av forskningsresultater overfor allmennheten utgjør mediene den viktigste kanalen. Instituttet prioriterer derfor en offensiv medieinnsats.

Organisasjonskart

Område 1

Kunnskap om forbrukerne

Kunnskap om forbrukerne danner hovedgrunnlaget for det faglige forbrukerspektivet, og er dermed et kjernepunkt i SIFOs faglige virksomhet. Ved å kartlegge og analysere forbrukernes holdninger og handlinger kan SIFO rette fokus mot forbrukernes interesser, ønsker og behov.

Området spenner over en rekke forskningstemaer, med mat, miljø, forbrukerøkonomi og forbrukskultur som instituttets mest profilerte. På disse feltene har SIFO etablert seg som en viktig kunnskapsforvalter for brukere innen politisk ledelse, myndigheter, organisasjoner og bransjemiljøer. Området omfatter også SIFOs standardbudsjett for forbruksutgifter. Gjennom arbeidet med standardbudsjettet har instituttet posisjonert seg som en helt sentral premisseleverandør for aktører som arbeider med forbrukerøkonomiske problemstillinger innen politikk, forvaltning, privat næringsliv og medier. Standardbudsjettet er i tillegg et nyttig verktøy for forbrukere som ønsker å planlegge eget forbruk.

Forskningen på området foregår ved bruk av humanistiske og samfunnsvitenskapelige metoder. I tråd med en slik tvverrvitenskapelig plattform, kombinerer en rekke av forskningsprosjektene kvantitative og kvalitative metoder.

FORBRUKERNE OG MILJØET

SIFO har arbeidet med problemstillinger knyttet til økologisk forbruk siden slutten av 1980-tallet, og har opparbeidet betydelig kompetanse på feltet. Utgangspunktet for denne virksomheten er spørsmålet om hvordan man kan oppnå et mer bærekraftig forbruk. Sentralt i dette arbeidet er grønt

husholdsbudsjett, som gir forbrukerne tips om hvordan de kan legge om forbruket i en mer miljøvennlig retning. Arbeidet med det grønne budsjettet ble videreført i 2001, for å prøve det ut som informasjonsverktøy og for å vurdere effekten av informasjonstiltak overfor husholdninger.

Forholdet mellom forbruk og miljø ble også knyttet til innsatsområdet forbrukskultur i et globalt prosjekt under FNs miljøprogram (UNEP). Formålet var å bidra til forståelsen av den rolle ungdom i alderen 16–25 år har i å fremme et mer bærekraftig forbruk. Omtrent 10 000 unge i 24 land i alle verdensdelene var med i undersøkelsen, og svarte på spørsmål om sine interesser, forbruk og visjoner for fremtiden. SIFO var ansvarlig for gjennomføringen av den norske delen av prosjektet og sluttrapporten fra UNEP, *Is the Future Yours?* Et annet resultat av prosjektet var YouthX-change, et informasjonsverktøy fra UNEP som skal hjelpe ungdomsgrupper, frivillige organisasjoner og lærere over hele verden til å fremme og praktisere et bærekraftig forbruk.

I samarbeid med Norsk senter for bygdeforskning gjennomførte instituttet et prosjekt med siktemål å kartlegge og analysere hindringer for økt produksjon og omsetning av økologisk mat. Undersøkelsen tok for seg tre ledd i verdikjeden for økologisk mat: Bønder, dagligvarehandel og forbrukere. Forskerne fant at en fellesnevner for hindringene er de mytene som omgir økologiske produkter generelt, og økologisk mat spesielt.

I analysen av dagligvarehandelen kom det fram at selv om dagligvarehandelen er den viktigste salgskanalen for økologisk mat, har bransjen uklare forestillinger om

hva økologisk mat er, og hvem som ønsker slike produkter. Dermed råder det en vente-og-se-holdning i dagligvarebransjen, og det er liten interesse for å samarbeide eller ta risiko på området.

Undersøkelsen viste samtidig at forbrukerne savner konkret informasjon om hva økologisk produksjon innebærer, og at de ønsker mer nyansert informasjon enn den man vanligvis får i matvaremarkedet. Studien konkluderer derfor med at det er et stort potensial for å øke både produksjon og salg av økologisk mat, men at bredden på tilbudet må økes og prisene på varene må oppfattes som riktige av forbrukerne. Disse perspektivene vil bli videreført i en analyse som vil fokusere på mulighetene for å øke produksjon og forbruk av økologisk mat.

MAT: VANER, HOLDNINGER, LIVSSTILER

Instituttets matforskning har de senere årene vært en vesentlig bidragsyter til synliggjøringen av instituttet. Gjennom en rekke studier, særlig om matvaner, måltidsvaner og forbrukerholdninger til ulike mat typer, har SIFO skapt ny og etterspurt viten på området.

I prosjektet «En matdag i Norden», koordinert av SIFO, undersøkte forskere i Danmark, Finland, Norge og Sverige hva matvanene kan fortelle oss om det moderne hverdagslivet og familien med henblikk på individualiseringstendenser. Dominerer strukturerte måltider eller ser vi oppløsningstendenser? Hvordan virker dagens familiestruktur, arbeidsliv og kjønnsrelasjoner inn på matvanene?

Undersøkelsen demonstrerte at det typisk nordiske spisemønsteret omfatter både strukturerte, sosiale måltider og mer

ustrukturert, individuell spising. Hjemmet var helt klart hovedarenaen for spising, etterfulgt av spising på jobb/skole. Undersøkelsen avkrefter langt på vei myten om at familietradisjonen med felles måltider er i oppløsning. Familiemåltidet eksisterer i beste velgående i alle nordiske land, men ikke alltid i så rigide former. Middagen kan nå bestå av "enkler" måltider som pasta og pizza, og måltidene inntas ikke alltid ved spisebordet. Forskerne fant også mange individuelle måltider. Hovedforklaringen på dette er at også enslige spiser hjemme, og dermed stort sett alene.

Undersøkelsen avslørte samtidig svensker som de mest moderne, dansker som de mest sosiale, finner som de mest tradisjonelle, mens nordmenns mat- og måltidsvaner synes mest motsetningsfylte.

Et uvant perspektiv på nordmenns forbruk av drikkevarer ble anlagt i rapporten *Norske drikkevaner* av Anne Zondag. Rapporten la spesiell vekt på spørsmålet om hvorvidt kulturelle forskjeller og individuelle orienteringer kan benyttes som selvstendige forklaringsvariabler i analysen av drikkevaner. I motsetning til tradisjonell, problemorientert alkoholforskning, var utgangspunktet å studere alkohol som et normalfenomen, en forbruksvare vi omgir oss med i hverdagen. Zondag fant at det er en tydelig sammenheng mellom hva og hvor ofte man drikker på den ene siden, og kulturelle orienteringer og måltidspreferanser på den andre. For eksempel drikker forbrukere med en "distingvert" livsstilsorientering mer vin enn andre, mens de med en "ungdommelig og folkelig" livsstil drikker mer øl og brennevin. Og forbrukere med "raffinerte" matvaner har et hyppigere alkoholforbruk enn gjennomsnittet.

Undersøkelsen antyder også at nordmenn i økende grad orienterer seg mot livsstilstrenger og matvaner som gir alkoholen en mer styrket posisjon enn tidligere. Dette får Zondag til å slutte at en ansvarlig alkoholpolitikk bør sette sterkere fokus på hvordan alkoholen inngår som en del av menneskers hverdagsliv gjennom ulike livsstiler og matvaner.

FORBRUKERØKONOMI OG LEVEKÅR

Instituttets forskning innenfor dette temaet var i løpet av fjoråret sentralt i den offentlige debatten om fattigdomsproblematikk og sosialhjelpssatser. I tillegg til en rapport om betalingsproblemer, lagde instituttet et innspill til Sosial- og helsedepartementets arbeid med tiltak mot fattigdom, relatert til SIFOs standardbudsjett for forbruksutgifter. Utgangspunktet var at standardbudsjettet brukes av en rekke sosialkontorer ved fastsetting av "normer" for økonomisk sosialhjelp. Budsjettets beregning av forbruksutgifter har dermed en umiddelbar konsekvens for personer som mottar sosialhjelp. På denne bakgrunnen argumenteres det for at standardbudsjettet er en fruktbar og alternativ tilnærming ved fastsettelsen av økonomiske levekårsnivåer, og det foreslås å etablere et prosjekt for å utvikle standardbudsjettet slik at det er bedre egnet som grunnlag for beregning av livsoppholdssatser ved sosialkontorene.

Prosjekter

- Standardbudsjett for forbruksutgifter – oppfølging
- Kostvaner i etablerende hushold i lys av deregulering og handelskjedenes økte markedsrett. Samarbeidsprosjekt med Senter for bygdeforskning
- En matdag i Norden
- Gjelds- og betalingsproblemer som et samfunnsproblem
- Matvaner i endring
- Produktlevetid og naturmiljø. Forbruk av varige forbruksvarer
- Mat og miljø: Forbrukerholdninger og utfordringer for lokal produksjon og nasjonal distribusjon av økologiske matvarer. Samarbeidsprosjekt med Senter for bygdeforskning
- Offentlig servering av mat
 - Matkultur i norsk reiselivsbransje
 - Utespising – kjøp av tid
- Matvaner og tverrkulturell kommunikasjon
- Bærekraftig forbruk hos unge. Bidrag til internasjonalt UNEP forskningsprosjekt
- Hurtigstatistikk – videreutvikling
- Symbolsk forbruk og identitetsarbeid i overgang fra barn til ungdom. En studie av 13-åringers forestillinger, forhandlinger og handlinger i forhold til klær
- Miljøinformasjon i hverdagslivet – en studie av det grønne husholdningsbudsjettet som informasjonsverktøy
- Standardbudsjett 2000
- Menn, helse og livsstil
- Kjøtt, holdninger og endring 2000 – en oppfølgingsstudie
- Organic Marketing Initiatives and Rural Development (OmiarD)
- Kles- og moteforskning
- Levekår under gjeldsordning. Motsetninger mellom akseptable levekår og rettferdighetsbetraktninger
- Merking av matvarer – sårbare grupper

Område 2

Kunnskap om produktene

Kunnskap om produktene har alltid stått sentralt i instituttets virksomhet. Særlig vekt er lagt på de produktene som forbrukerne omgir seg med i hverdagslivet. SIFO har derfor lange tradisjoner i å studere praktiske, sikkerhetsmessige og funksjonelle egenskaper ved husholdsprodukter. I tillegg har instituttet i senere tid lagt vekt på å integrere studier av mening knyttet til produktene. Arbeidet på området innebærer identifisering av forbrukerproblemer, behov, utvikling av metoder samt gjennomføring av tester og vurderinger. En del av dette arbeidet innebærer nært samarbeid med næringslivet. Andre sentrale brukere er Forbrukerrådet, Nordisk ministerråd, EU og forbrukerredaksjoner i kringkasting og presse. Målet for samarbeidene er å frambringe kunnskaper om hvordan forbrukernes behov kan bli og blir ivaretatt.

SIFOs kunnskaper om produktene utarbeides gjennom naturvitenskapelige, humanistiske og samfunnsvitenskapelige metoder. Denne brede arbeidsmetodikken er knyttet til at produktbegrepet omfatter både varer og tjenester.

SIFO har i flere år engasjert seg i det europeiske standardiseringsarbeidet. Ved å delta i komiteer har instituttet muligheten til å påvirke standardenes utforming, samtidig som det gir økt kompetanse på de produktområder SIFO arbeider med. For tiden deltar instituttet aktivt innen temaområdene tekstil, husholdningsprodukter og husholdningskjemi.

RISIKO OG SIKKERHET

Parallelt med framveksten av stadig mer teknisk avanserte produkter er det viktig med uavhengige risikovurderinger knyttet til bruken av produktene. Den testfaglige virksomheten ved SIFO omfatter flere prosjekter som er relatert til produktenes sikkerhets-egenskaper.

I et større europeisk prosjekt om risiko-problemer ved for høye overflatetemperaturer på forbrukerprodukter, undersøkte SIFO en rekke vanlige husholdsprodukter. Formålet med prosjektet var tredelt: For det første å skaffe til veie empiri fra konkrete målesituasjoner på forskjellige produktgrupper. For det andre å evaluere standarder og metoder, og å avdekke om standardene inneholder inkonsekvenser og dermed ikke gir korrekte risikoevalueringer. For det tredje å gjennomføre en spørreundersøkelse blant helsepersonale om brannskader hos forbrukerne. Materiale ble samlet inn i landene England, Norge og Spania, og SIFO var ansvarlig for tester og analyser. Resultatene ble omfattet med stor interesse i den angjeldende europeiske komiteen samt i fag- og bransjemiljøer, både hjemme og i utlandet.

På energimerkingsområdet har instituttet en unik posisjon som eneste uavhengige institusjon i Norge som kan stå for den praktiske testingen relatert til merkeordningen på oppdrag fra NEMKO. Dette arbeidet foregår løpende, og er av stor verdi ut fra faglige og nettverksmessige forhold: På den ene siden får instituttet faktiske opplysninger om produktene gjennom kontrollen av merkingen, og på den andre får vi satt den løpende kontakten med produsenter og importører i system.

Forbrukernes kjøp og bruk av elektriske

produkter var tema for en serie på tre rapporter som ble laget på oppdrag for Produkt- og elektrisitetstilsynet. Ved bruk av ulike metoder tok rapportene for seg kunnskaper, holdninger og atferd knyttet til sikkerhetsmessige sider ved kjøp og bruk av slike produkter. Undersøkelsene avdekket at forbrukerne legger større vekt på sikkerhet enn på pris og merke ved kjøp av elektriske husholdsprodukter, men at de selv er lite oppmerksomme på merkingen som følger med produktene. Det ble også påvist at mange forbrukere stoler på egne ferdigheter ved reparasjoner av elektriske produkter, selv om det er forbudt for folk uten formell faglig kompetanse. På grunn av underskudd på veiledning som de kan forstå betydningen og nytten av i dagliglivet, og trass i tydelig uttrykt vilje til å unngå risiko, tar forbrukerne risikofylte snarveier. En hovedkonklusjon av prosjektet er derfor at forbrukerne har behov for nøytral informasjon og opplæring i rollen som kjøpere og brukere av elektriske produkter.

TEKSTILER: MILJØ OG ULL

Instituttets virksomhet på tekstilområdet utgjør en viktig del av kunnskap om produktene. Tekstilforskningen kombinerer testing av tekstiler, der fokus rettes mot kvalitet, sikkerhet og forbrukerveiledninger for stell og påkledning, med spørsmål om mote, smak, stil og symbolverdi. Dette er derfor et av feltene der instituttets testvirksomhet har kommet lengst med å utvide produktperspektivet til også å omfatte forbrukerne og markedet.

Forbruket av tekstiler representerer et vesentlig miljøproblem. Mindre enn 10 prosent av nordmenns tekstiler blir gjen-

brukt eller resirkulert. I rapporten *Hvorfor går klær ut av bruk?* undersøkte Ingun Grimstad Klepp mulighetene for å praktisere et mer miljøvennlig tekstilforbruk ved å spørre hvorfor kvinner slutter å bruke klær og ønsker å kvitte seg med dem. Materialet omfattet kvalitative intervjuer med et utvalg kvinner, og materielle kilder i form av klær som var gått ut av bruk.

En åpenbar årsak til at klær går ut av bruk er slitasje. Men avhendingsårsakene var også knyttet til moter og kroppslige endringer. Klepp peker derfor på en rekke tiltak som kan bidra til å minske tekstilforbrukets miljøbelastninger: Forbrukerne kan kjøpe produkter av høy teknisk kvalitet, noe som vil gagne både miljøet og forbrukernes interesser, ettersom disse kan brukes lenge og mye. Andre tiltak kan være å reparere og sy om klær, å øke gjenbruken av klærne, å minske andelen feilkjøp, og å kjøpe klær som har høy toleranse for kroppslige endringer.

For å utnytte de samlede kunnskapene som instituttet frambringer om ull, har

SIFO etablert et paraplyprosjekt der tester og mindre prosjekter styres mot et felles tema. Temaene som belyses i prosjektet relaterer seg til ull som klær, mote og markedvare, og belyser ull i forhold til miljø, kvalitet, pris og bruksegenskaper. Som et ledd i dette arbeidet arrangerte instituttet i april et møte mellom representanter fra produsenter av ull-tekstiler, vaskemaskiner og vaskemidler for ull. Dette var en fruktbar måte å involvere alle parter og få fram ulike produsenters perspektiver på materialet. Gjennom diskusjonene ble det tatt initiativ til å iverksette et nytt komparativt del-prosjekt. Dette del-prosjektet har til hensikt bl.a. å belyse vaskeprogrammer for ull og virkningen av mykgjørere.

KJEMI: BARNELEKER OG VASKEVANER

Instituttet offentliggjorde i 2001 én rapport innenfor det europeiske standardiseringsarbeidet på organiske kjemikalier i leketøy. Undersøkelsen ble utført på oppdrag fra Nordisk Ministerråd, og tok for seg 18

leketøy til salg på det nordiske markedet. Undersøkelsen viste at det finnes en rekke kjemikalier i plastleker beregnet for barn under seks år. Noen av disse kjemikaliene har, etter det vi vet, betenkelige helseeffekter. I flere av lekene ble det også funnet velkjente hormonhermere. Funnene ble brukt av prosjektleder Harald Throne-Holst for å påvirke tilsynene til å følge opp egen lovgivning på området. Throne-Holst etterlyste et mer aktivt tilsyn på området, noe som førte til en offentlig ordveksling mellom instituttet og Statens forurensningstilsyn.

På området for husholdskjemi ble det høsten 2001 startet et EU-prosjekt med tittel "An investigation into the domestic laundry habits in Europe". Prosjektet er et samarbeid mellom SIFO, Universitetet i Wageningen i Nederland, Edocusa i Spania og INKA i Hellas. Prosjektet omfatter vaskevaneundersøkelser og tekniske tester av fire forskjellige typer vaskemidler i alle de fire partnerlandene, samt utvikling av en metode for test av hygiene ved teskiltvask på lave temperaturer.

Prosjekter

- Barn og kjemikalier
- Lysinitierte radikalreaksjoner i møbelstoffer. Endring av mekaniske egenskaper
- Paraplyprosjekt Ull
- Gjenopprettelse av akkreditering
- Risikovurdering av overflatetemperaturer – EU-prosjekt
- Evaluering av standardiseringsarbeidet – et forprosjekt
- Standardisering

- Test av husholdningsprodukter
- Test av tekstiler
- Forbruksbasert velferd – forskerworkshop for Nordisk Ministerråd
- Wool wash – a practical approach including testing of wool programmes in washing machines and wool detergents
- Kontroll av energimerking (NEMKO)
- Funksjonstester av husholdningskjemikalier
- An investigation into the domestic laundry habits in Europe

- Tester, konsulentoppdrag for Forbrukerrådet
- Tolkning av metoder og toleranser ved kontroll av energimerking
- Skylleeffekt av vaskemaskiner – del II
- Stil og mote eller slitt og shabby?
- Fra rent til nyvasket – skittent og rent tøy etter 1950
- Behov for kunnskap og informasjon ved kjøp av elektriske produkter
- Atferd og holdninger ved kjøp og bruk av elektriske produkter

Område 3

Kunnskap om markedene

Forbruk skjer gjennom deltakelse i markedet for varer og tjenester. For å etablere kunnskaper om markedsforholdenes innvirkning på forbrukernes handlinger, holdninger og muligheter, er det helt nødvendig at SIFO fokuserer spesielt på markedene. Instituttet gjør dette ved å undersøke alle ledd i verdikjeden, fra produksjon og foredling til distribusjon og omsetning. I tillegg til at forskningen får belyst verdier, holdninger og handlinger hos ulike aktører i markedet, muliggjør dette brede perspektivet at instituttet kan foreta sammenligninger mellom aktørene, som ikke bare har felles, men ofte ulike og motstridende interesser. Et slikt komparativt grep er spesielt viktig for studier av maktforhold i verdikjeden, noe som har vært tema for mange gjennomførte prosjekter ved instituttet, særlig når det gjelder de siste leddene i distribusjonsprosessen. SIFO har i tillegg høy kompetanse på dagligvarehandel og sentrale sider ved det finansielle markedet.

Innenfor området finansielle tjenester har liberaliseringen av kredittmarkedet medført større krav til den enkelte forbrukers kunnskaper og ferdigheter. SIFO har prioritert å studere selskapers bruk av kredittscoringssystemer, som har som formål å avgjøre lånsøkeres kredittverdighet. Siktemålet er å vurdere de forbrukerpolitiske konsekvensene av utstrakt bruk av slike systemer.

Instituttets markedsforskning kombinerer økonomiske og samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder. Dette gjør instituttet i stand til å foreta helhetlige analyser av markedene ut fra flere perspektiver enn de rent økonomiske.

PRISUNDERSØKELSER OG DAGLIGVARETILGANG

I samarbeid med Konkurransetilsynet har Randi Lavik gjennomført flere sammenhengende undersøkelser av priser på dagligvarer. To av disse ble gjennomført i 2001, og de ble omfattet med stor interesse av politikere, myndigheter, dagligvarebransje og medier. Offentliggjøringen av undersøkelsene hadde som formål både å stimulere til økt konkurranse og til å gjøre forbrukerne mer prisbevisste. Siden undersøkelsene ble gjentatt over tid, ble det også mulig å få et inntrykk av hvordan konkurransen hadde fungert.

I undersøkelsene ble det skilt mellom smal- og fullsortimentsbutikker. Dette gjorde at aktørene i dagligvarebransjen så på undersøkelsene som langt mer etterrettelige enn undersøkelser som ikke skilte mellom ulike butikktyper, ettersom det generelle prisnivået for disse butikktypene er forskjellig. Et overraskende funn er derfor at enkelte fullsortimentsbutikker hadde tilnærmet samme prisnivå som de dyreste lavpriskonseptene. Undersøkelsene viste samtidig at det var tydelige prisforskjeller mellom butikker av samme type, og i samtlige undersøkelser pekte Rema 1000 seg ut som den billigste kjeden. Blant de øvrige kjedene var det kun små forskjvninger mellom undersøkelsene.

Den tidsmessige faktoren førte også til at instituttet kunne kartlegge prisendringer for bransjen som helhet. I perioden mellom de to første undersøkelsene økte prisene med et gjennomsnitt på 3,4 prosent. Ved den tredje undersøkelsen, som ble lansert på en pressekonferanse med stort fram møte, hadde prisene falt med ca. 10 prosent. Undersøkelsen konkluderte derfor

med at halvingen av merverdiavgiften på matvarer, som ble gjennomført noen måneder tidligere, langt på vei kom forbrukerne til gode.

Lavik gjennomførte også et større prosjekt om dagligvaretilgang i Norge, utført på oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet. Bakgrunns materialet for rapporten bygde på data over antall butikker, kiosker, bensinstasjoner og innbyggere i ulike regioner, i tillegg til omsetningstall og undersøkelser av folks handleadferd og holdninger. Butikkdataene er fra 1980, 1990 og 2000. Undersøkelsen viste at de største endringene i dagligvaremarkedet har skjedd i sentrale strøk av landet. Her har det vært stor butikknedgang, men samtidig en markant økning av store supermarkeder, fullsortimentsbutikker og en rekke spesialbutikker. Sett i forhold til antall innbyggere er butikk tettheten størst i distriktene. Rapporten inngikk som et hovedgrunnlag for en risiko- og sårbarhetsanalyse fra Nærings- og handelsdepartementet og Landbruksdepartementet, som konkluderte med at det er få problemer med dagligvareforsyningen til Nord-Norge.

PRISPÅSLAG OG KVALITETSDIFFERENSIERING

I hvilken grad kommer endringer i verdikjedenes prispåslag forbrukerne til gode? Dette var utgangspunktet for rapporten *Prismarginer for kjøtt 1989-1999* av Marit M. Strand og Elin A. Aas. Forskerne analyserte prisutviklingen på et utvalg kjøttvarer innen storfe, svin og bearbejdede kjøttvarer, og hvor store andeler av prispåslagene de ulike leddene hadde. Undersøkelsen viste at i løpet av 1990-tallet var det store

endringer i prispåslagene på kjøttvarer. Bearbeidings- og distribusjonsleddet hadde en markant økning i sine andeler av prispåslagene, og var sammen med slakterileddet de eneste som økte sine andeler i perioden. Produsent-, styknings- og detaljleddene fikk alle reduserte andeler. Resultatene fra denne rapporten viste dermed andre resultater enn på meieriområdet, der prispåslagene som helhet har holdt seg stabile de siste 20 årene.

I en studie av distribusjonskanalene for fisk i Norge, fant Elin A. Aas at det finnes flere fordyrende mellomledd. Prisen på enkelte fiskeslag seksdobles på vei fra fisker til butikk, også når fisken ikke bearbejdes underveis. Formålet med rapporten var å undersøke prisstrukturen og distribusjonen av fersk fisk i det norske markedet. Aas undersøkte prispåslagene i fiskerleddet og butikk- og mellomleddene på et bredt utvalg fiskevarer i perioden 1989-1999, på både nasjonalt og regionalt nivå. En hovedkonklusjon i rapporten er at bransjen må ta i et krafttak om de vil øke forbruket av fisk, som fremdeles er langt under forbruket av kjøtt. Dette stiller krav til distribusjonskanalene om å fokusere på både kvalitet, tilgjengelighet og opplæring av forbrukerne i tilberedning av fisk, parallelt med at prisene holdes nede.

I prosjektet "Maktforskyvning i matvaremarkedet – mat, marked, makt og mangfold" fokuserte SIFO på hvordan institusjonelle endringer knyttet til produksjon, distribusjon og markedsføring av matvarer virker inn på produkt differensiering og lokal variasjon i den norske matvaresektoren. Instituttet avsluttet prosjektet med Eivind Jacobsens rapport om produksjon og distribusjon av kjøttvarer i Norge, der et

framtreddende resultat var at det er oppstått et "bulkregime" i verdikjeden for matvarer, der pris og volum er viktigere enn kvalitet og produktmangfold. Også forbrukerne blir en del av dette regimet når de lar prisen styre innkjøpene. Veien mellom bonde og forbruker bør derfor kortes ned, og det bør lages kanaler utenom de etablerte aktørene. Det offentlige kan bidra til dette ved å snu på støtteordninger, ved å vri på prisstrukturen, ved å utvikle infrastruktur som stimulerer til innovasjon eller ved aktivt å bruke konkurranselovgevingen på produsent- og detaljistsiden.

INFORMASJONS- OG KOMMUNIKASJONSTEKNOLOGI: DAGLIGVARER OG REISER

På IKT-området ble det offentliggjort resultater fra to prosjekter som begge relaterte seg til ulike former for internetthandel. I rapporten *Dagligvarer over Internett i Norden* var siktemålene å kartlegge dagligvarehandel på internett i Norden, og å diskutere forbrukernes muligheter og interesser innenfor denne virksomheten. Resultatene viste at Danmark og Norge ligger på bunn i Norden når det gjelder muligheten til å handle dagligvarer over internett. I Norge er det to supermarkeder for dagligvarer på internett, Danmark har fire, mens Finland er registrert med 19 og Sverige har hele 37. Gjennom analyser av bestillingsfunksjonene kom det også fram at nettbutikkene for dagligvarer er for vanskelige. For eksempel må kundene gi en rekke opplysninger om seg selv, og varene skal som oftest betales før man har fått dem levert eller ved levering, uten at kunden har hatt mulighet til å kontrollere varene.

SIFOs rapport om reisebestillinger på internett ble laget på oppdrag fra den inter-

Prosjekter

- Kjedemakt, internasjonalisering og endrete forbrukervalg
- Forbrukerinformasjon og prisdannelse i matvaremarkedet
- Maktforskyvning i matvaremarkedet: Mat, marked, makt og mangfold. Samarbeidsprosjekt med Senter for bygdeforskning
- Resirkulering av matsystemet. Strategisk instituttprogram
- Marginundersøkelser for matvarer
- Fiskens distribusjon
- Bærekraftige matvaresystemer – økologisk produksjon og forbruk i et regionalt perspektiv
- Samtykkebasert markedsføring av reiselivstjenester
- Utvikling av dagligvaretilgang over tid
- Handel av reiserelaterte varer og og tjenester på Internett med fokus på handel av forretningsreiser – forprosjekt
- Samarbeid med Konkurransetilsynet om prisundersøkelse i dagligvaremarkedet
- Organiseringen av produktsikkerhet og -risiko i en internasjonalisert matvarehandel
- Tillits- og lojalitetsskapende forretningskonsept for Reisefeber.no
- Forbrukerpolitiske konsekvenser av kredittscoringssystemer

nasjonale reiselivsorganisasjonen HSMAI, og viser i hvilken grad profesjonelle aktører (mennesker som bestiller reiser i arbeidet) benytter internett som informasjons- og bestillingskanal. Hensikten var å bidra til en dypere forståelse av kundenes holdninger og atferd når det gjelder handel av reiserelaterte varer og tjenester på internett. Det empiriske materialet ble samlet inn i Norge og USA, og viste at i begge land er det flere som foretrekker internett til planlegging enn til kjøp av både forretningsreiser og fritidsreiser. Andelen som kjøpte reiser via internett var likevel større i USA enn i Norge for begge reisetypene. I begge land var det mange som oppga manglende personkontakt som viktig for at de ikke brukte internett til planlegging og kjøp av reiser. I Norge var imidlertid den viktigste årsaken at de ikke ønsker å sende person- og kredittkortopplysninger over internett.

Begge studiene tydeliggjør at holdninger og praksis i forhold til internett som handelskanal fremdeles bærer preg av skepsis og usikkerhet, og at internettjenestene bør utvikles med tanke på forbrukernes tillit.

Område 4

Kunnskap om forbrukspolitikken

De politiske og institusjonelle rammebetingelsene har avgjørende innvirkning på forbruket. Avtaler, regelverk og virkemidler av nasjonal og internasjonal opprinnelse legger premisser for både forbrukere og markedsaktører. Derfor er det nødvendig med analyser som fokuserer på utformingen og konsekvensene av forbrukspolitikken. Et hovedsiktemål er at kunnskapene som frambringes kan forbedre grunnlaget for beslutninger som fattes på det politiske forbruksområdet, slik at blant annet de lover og regelverk som skal ivareta forbrukernes interesser virker etter sin hensikt. Forskingen utføres i første rekke ved bruk av samfunnsvitenskapelige metoder, men den trekker også veksler på SIFOs naturvitenskapelige fagkompetanse.

SIFOs forskning på området er konsentrert om temaene forbruk og miljø på den ene siden, og regulering, forbrukerinteresser og tillit på den andre. Dette er temaer som omfattes med betydelig internasjonal interesse, og mye av instituttets arbeid på området foregår gjennom samarbeidsprosjekter med forskere i en rekke europeiske land. Instituttet har i tillegg arbeidet med å utvikle et ramme verk for standardisering og kvalitetstesting av offentlige tjenester, sett i relasjon til service- og kvalitets-erklæringer som forbrukerpolitiske virkemidler.

RISIKO OG SIKKERHET PÅ MATOMRÅDET

I løpet av 1990-tallet ble forbrukernes oppmerksomhet stadig rettet mot kjøttbransjen og de tilbakevendende tilfellene av

kugalskap, skrapesyke, salmonella og munn- og klovsyke. I kjølvannet ble forhold omkring risiko og tillit gitt sterkere betoning av så vel forbrukerne som kjøttbransjen og forskningen. Dette aktualiserte nye problemstillinger for forbruksforskningen, som i større grad måtte integrere problemstillinger knyttet til forutsetninger for forbrukertillit.

I en serie prosjekter har SIFO belyst forbrukernes holdninger, verdier og oppfatninger om mat i et helse- og risikoperspektiv. Det langsiktige målet er å vinne større innsikt i mekanismer som virker inn på befolkningens tillit til mat. For å øke kunnskapen om norske forbrukere, går forskningen veien om å kartlegge forskjeller over tid, mellom land og mellom ulike grupper av befolkningen. I 2001 ble det gitt ut to rapporter som tok for seg ulike aspekter ved norske forbrukeres holdninger til matsikkerhet, begge skrevet av Lisbet Berg. Den ene rapporten tok for seg spørsmålet om hvorvidt det var endringer i norske forbrukeres forhold til matsikkerhet fra 1999 til 2001. I tillegg ble sammenhengen mellom tillit og forbruk, samt ulike norske forbrukerprofiler analysert. Resultatene tyder på at norske forbrukere har fått både økt tillit og økt mistillit i perioden. Dette litt motstridende resultatet er mulig fordi det rett og slett har blitt flere som har tatt stilling til matsikkerhet. Bevisstheten rundt matsikkerhet ser ut til å ha økt betydelig. I den andre rapporten analyserte og sammenlignet Berg matvaner og holdninger til matsikkerhet i Norge og Russland. Et sentralt funn er her at også i Russland, som i andre europeiske land, er forbrukerne tryggest på egen mat. Men øvrige holdninger til matsikkerhet og mat-

vaner er likevel svært forskjellige i de to landene, og nordmenn har mye høyere tillit til maten enn russere.

MILJØPOLITIKK OG MILJØMERKING I EUROPA

Instituttet er koordinator for det europeiske samarbeidsprosjektet ToolSust (The involvement of stakeholders to develop and implement tools for sustainable households in the city of tomorrow), som begynte å publisere de første forskningsresultatene i 2001. Hovedmålet for prosjektet er å undersøke og tilrettelegge mulighetene for å endre livsstiler henimot et bærekraftig forbruk. Stor vekt legges på å utvikle verktøy for å fremme bærekraftig utvikling og forbruk, og å involvere lokale nøkkelaktører for å implementere verktøyene. Prosjektet er finansiert av EU under programmet for "Energy, Environment and Sustainable Development", og involverer forskere i fem europeiske land, som kartlegger miljøstatusen i hver sin by. SIFO arbeider med Fredrikstad, mens de fire andre europeiske byene er Groningen i Nederland, Padova i Italia, Guildford i England og bydelen Södermalm i Stockholm.

Som et første ledd i arbeidet kartla forskergruppene den vitenskapelige statusen for forholdet mellom forbruk og miljø i de fem byene. I Fredrikstad-rapporten så forskerne på tre forhold: Først hvordan byen og dens omgivelser ser ut, og en oversikt over miljøtilstanden i kommunen. Dernest kartla de innbyggernes forhold til ulike miljørelaterte temaer, blant annet resirkuleringsordninger, energisparing og transport. Til slutt ble det gjennomført intervjuer med sentrale aktører: Politikere, detaljhandelen, frivillige organisasjo-

ner, Forbrukerrådet og lokal matvare-industri.

Undersøkelsen demonstrerte at forbrukerne i Fredrikstad tar miljøproblemene alvorlig, og at forbrukerne selv mener at energiøkonomisering, resirkulering og redusert bilbruk er de beste midlene for å fremme et mer miljøvennlig forbruk. På noen av disse områdene har byen kommet forbrukerne i møte, men mye gjenstår for byen kan kalles bærekraftig. Dette vil kreve en styrket dialog mellom innbyggerne og kommunen.

SIFO deltar også i det større EU-prosjektet DEEP (Developing Effective and Efficient Product Information), som handler om europeiske miljømerker, og er et samarbeid mellom partnere fra Heidelberg, Roma, Barcelona og SIFO. Utgangspunktet for prosjektet er at landene i EU har ulike erfaringer med de nasjonale miljømerkene,

og at EUs egen blomst har hatt store problemer med å etablere seg i det europeiske markedet. Erfaringene fra Norden (Den Hvite Svanen) og Tyskland (Der Blaue Engel) er imidlertid langt mer positive, og den bærende problemstilling i dette prosjektet er hva EU og de europeiske landene kan lære av de positive erfaringene fra Tyskland og Norden når det gjelder utvikling av kriterier for miljømerking, samarbeid med industri og varehandel, konkurranse i varemarkedet, markedsandeler for miljømerkede produkter, kommunikasjon med forbrukerne, kunnskap om miljømerket og tillit til merkeordningen.

Første fase av prosjektet omfatter kartlegging og situasjonsbeskrivelser av de ulike miljømerkingsregimer i Europa. Resultater fra denne gjennomgangen viser at det er en spenning mellom EU-blomsten og de nasjonale merkeordningene, siden mange

land utviklet nasjonale merker mens de ventet på at EU-blomsten skulle komme på markedet. Kartleggingen viser videre at det finnes en jungel av ulike merker som forvirrer forbrukerne og gjør det vanskelig for industrien, og at det er en spenning mellom klassiske miljømerker som engelen og svanen på den ene siden, og kvalitative varedeklarasjoner på den andre.

Det er gjennomført en forbrukersurvey i de fire landene hvor en fokuserer delvis på generelle spørsmål om miljøinformasjon og delvis tar for seg erfaringer fra tre områder: merking av husholdningspapir (forbruksvare), vaskemaskiner (kapitalvarer), og turisme (tjenester).

Det er også gjennomført kvalitative intervjuer med aktører innenfor produktområdene, i tillegg til intervjuer med myndigheter og organisasjoner som har et bredere interessefelt.

Prosjekter

- Tilpasning mellom tjenestetilbud og behov på barnehagesektoren
- Forbrukertrygghet og tillit i et komparativt perspektiv
- Utviklingen av sosialtjenesten i Fredrikstad kommune
- Offentlig håndtering av risiko ved mat
- Utredning om tiltak for å lette det kommersielle presset mot barn og unge – Nyborg-utvalget
- Utfordringer for europeisk miljømerking – DEEP
- The involvement of stakeholders to develop and implement tools for sustainable households in the city of tomorrow – TOOLSUST
- Tillit til mat 2001
- Forbrukerproblemer og muligheter knyttet til standardisering av tjenester

Styrets beretning

INTERNASJONAL FAGLIGHET

Det er et klart uttalt politisk mål at Norge skal delta i internasjonale forskningsaktiviteter. Styret vet imidlertid at vilje ikke er nok, men at det også trengs fagkunnskaper. Styret registrerer derfor med tilfredshet at de faglige aktivitetene ved instituttet får et stadig sterkere internasjonalt preg. I 2001 ble det påbegynt, videreført og avsluttet flere EU- og nordiske prosjekter med SIFO som deltaker eller koordinator. Dette gjelder ikke minst innenfor sentrale områder som mat, miljø, sikkerhet og standardisering.

Som eneste norske bidragsyter, var SIFO koordinator i EUs forbrukerpolitiske program i 2001. På slutten av året ble det SIFO-koordinerte samarbeidsprosjektet «En matdag i Norden» avsluttet. Prosjektet hadde deltakere fra Norge, Sverige, Danmark og Finland, og kastet nytt lys over de nordiske folkeslags matvaner. Prosjektet dannet grunnlaget for oppstarten av det europeiske prosjektet Trust in Food, som koordineres av SIFO og har deltakende institusjoner fra Italia, Danmark, England, Portugal og Tyskland.

På miljøområdet har SIFO gjennomført flere samarbeid med andre europeiske forskningsinstitusjoner. Det SIFO-koordinerte prosjektet ToolSust, SIFOs første internasjonale EU-prosjekt, har utmerket seg med høy faglig aktivitet i året som gikk. Styret mener EU-satsingen ikke må gå på bekostning av den nasjonale satsingen, og ser med tilfredshet at SIFO søker deltakelse i Forskningsrådets program *Rammebetingelser, styringsmuligheter og virkemidler for en bærekraftig utvikling* (RAMBU).

SIFOS FORMIDLING

Styret er fornøyd med at instituttets faglige stab er aktive kunnskapsformidlere. SIFO har en høy synlighet på de fleste områder og på en rekke ulike arenaer. Gjennom medier, foredrag, bøker, tidsskrifter og egen publisering, når SIFOs forskning ut til brukere, forskningsmiljøer og myndigheter. Denne formidlingen gjør at SIFO får tydeliggjort hvilke områder som er viktige innenfor forbruksforskningen, og hvilke fagfelt SIFO har spesiell kompetanse på.

LOKALISERING

I 2001 flyttet de øvrige forbruker-institusjonene til Nydalen, mens SIFO på grunn av betydelige investeringskostnader ved en flytting, ble værende på Lysaker. Styret ser med bekymring på denne situasjonen, og på de problemene som er knyttet til SIFOs relokalisering og mulighetene for å gjennomføre det faglige programmet. Styret er derfor svært fornøyd med at departementet har klargjort alternative finansieringsløsninger og igangsatt en prosess for å finne ny, egnet lokalisering av SIFO.

Regnskap

Resultatregnskap

NOTE	DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSNADER	2001	2000
	Grunnbevilgning fra BFD	17.406.000	16.933.00
	Andre bevilgninger fra BFD	663.000	409.275
	Eksterne prosjekter	7.865.357	10.660.885
	Eksterne oppdrag (lab-tester/opp.materiale)	1.188.963	1.683.992
	Refusjoner	499.277	2.022.577
	Regnskapsmessige periodiseringer	1.091.584	-332.148
2,3	Sum driftsinntekter	28.714.181	31.377.581
4	Lønnskostnad	18.946.850	18.515.414
5	Ordinær avskrivning	463.275	706.160
	Annen driftskostnad	6.912.763	10.829.888
	Leiekostnader	3.468.637	
	Sum driftskostnader	29.791.525	30.051.189
	Driftsresulta	-1.077.344	1.326.392
	FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER		
	Annen finansinntekt	21.698	0
	Annen finanskostnad	-72.150	
	Netto finansresultat	-50.452	0
	ÅRSRESULTAT	-1.127.796	1.326.392
	OVERFØRINGER	2001	2000
	Overført til/fra driftsfond	-700.000	442.131
	Overført til investeringsfond	-427.796	442.131
	Overført til omstillings- og kompetansefond		442.131
6	Sum overføringer	-1.127.796	1.326.392

Årets underskudd dekkes av driftsfond og omstillings- og kompetansefond

Balanse per 31. desember 2001

NOTE	EIENDELER	2001	2000
	Anleggsmidler		
	Varige driftsmidler		
5	Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner o.l.	797.186	1.134.072
	Sum varige driftsmidler	797.186	1.134.072
	Sum anleggsmidler	797.186	1.134.072
	Omløpsmidler		
	Fordringer		
	Kundefordringer	3.292.999	3.242.821
	Andre fordringer	183.051	114.230
3	Prosjekter i arbeid	0	350.064
	Sum fordringer	3.476.050	3.707.115
	Bankinnskudd og kontanter	8.371.578	8.672.272
	Sum omløpsmidler	11.847.628	12.379.387
	SUM EIENDELER	12.644.814	13.513.459
NOTE	GJELD OG EGENKAPITAL	2001	2000
	Egenkapital		
	Driftsfond	485.692	1.185.692
	Investeringsfond	1.185.692	1.185.692
	Omstillings- og kompetansefond	757.897	1.185.692
6	Sum egenkapital	2.429.281	3.557.076
	Gjeld		
	Kortsiktig gjeld		
	Leverandørgjeld	2.196.828	4.131.969
	Skyldige offentlige avgifter	26.583	389.695
3	Forskningsforpliktelser	969.456	1.091.584
	Skyldig lønn og feriepenger	1.940.536	1.760.748
	Annen kortsiktig gjeld	5.082.131	2.582.389
	Sum kortsiktig gjeld	10.215.534	9.956.385
	Sum gjeld	10.215.534	9.956.385
	SUM GJELD OG EGENKAPITAL	12.644.815	13.513.461

Noter til regnskapet 2001

SIFO ble fra 1. januar 1998 etablert som forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, underlagt Barne- og familiedepartementet (BFD). Rammene for SIFOs økonomiforvaltning er gitt i bevilgningsreglementet, med enkelte unntak. Hovedinstruks for økonomiforvaltningen ved SIFO er bygget på Statens økonomireglement. SIFO mottar sin grunnbevilgning via BFD, eksterne prosjektbevilgninger og oppdragsmidler fra offentlige og private oppdragsgivere.

SIFO revideres av Riksrevisjonen.

NOTE 1

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp med utgangspunkt i regnskapsloven av 1998, og er tilpasset denne så langt det passer. I 1998 presenterte SIFO for første gang et regnskap med tilpasning til regnskapsloven. Tidligere har man kun vært pålagt å føre et regnskap etter kontantprinsippet. Regnskapet er strukturert i samsvar med den nye regnskapslovens krav til oppstilling.

Regnskapsprinsippene som ligger til grunn for regnskapet beskrives nedenfor.

HOVEDREGEL FOR VURDERING OG KLASIFISERING AV EIENDELER OG GJELD

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet.

Enkelte poster er vurdert etter andre prinsipper og redegjøres for nedenfor.

BEVILGNINGER

Grunnbevilgning og tilskudd fra BFD er innteksført i sin helhet. Øvrige prosjektinntekter er resultatført etter opptjening etter tilnærmede metoder. Se nærmere beskrivelser nedenfor.

PROSJEKTER I ARBEID

SIFO har ingen avsetninger for prosjekter i arbeid pr. 31.12.2001

FORSKUDD FRA OPPDRAGSGIVERE

Resultatet pr. 31.12.01. er justert for mottatte, øremerkede bevilgninger og prosjekttilskudd som ikke er oppgjent pr. 31.12.

Posten skyldes hovedsakelig en forskyvning i aktivitet og består av forpliktelse som SIFO har påtatt seg på prosjekter for kommende år. Posten er oppført under kortsiktig gjeld og ført som en inntektsreduksjon i regnskapet.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende. Kundefordringer viser opptjente, fakturerte inntekter som ikke var mottatt pr. 31.12.01.

AKTIVERINGS- OG AVSKRIVNINGSPRINSIPPER

Anleggsmidler med generell nytteverdi som eies av SIFO, aktiveres i instituttets regnskap. Anleggsmidler som forbrukes direkte i prosjekter og finansieres av oppdragsgiver, kostnadsføres ved anskaffelse. Anleggsmidler eiet av SIFO er aktivert der anskaffelsesverdien pr selvstendig fungerende enhet er kr 15 000 eller høyere inkl.mva. Ved etablering av åpningsbalansen er antatt bokført restverdi lagt til grunn.

Avskrivninger skjer lineært etter følgende prinsipper:

Levetid	Avskrivningssats
1. Maskiner 5 år	20%
2. Inventar kontorer 6-7 år	15%
3. EDB-utsyr 3 år	33%

SAMMENLIGNBARE TALL

Sammenligningstallene i balansen er omarbeidet i henhold til de nye prinsippene. Resultatregnskapet er i samsvar med ny regnskapslov.

Departementet og forskningsråd forutsetter at SIFO følger samme opplegg for årsrapportering som de fristilte forskningsinstituttene (stiftelser og aksjeselskap), dvs. avgir årsberetning i henhold til krav gitt i regnskapsloven. Den formelle beretning forutsettes supplert med en mer detaljert redegjørelse for både forsknings- og forvaltningsvirksomheten.

NOTE 2 Driftsinntekter

2001

Pr inntekstkilde:

Offentlig støtte	18.069.000
Eksterne prosjekt	9.054.320
Refusjon av kostnader og periodisering	1.590.861

Sum	28.714.181
------------	-------------------

Pr geografisk marked:

Norge	27.115.881
Utland	1.598.300

Sum	28.714.181
------------	-------------------

NOTE 3 Prosjekter

2001

Inntekstført på igangværende prosjekter	9.054.320
Oppptjente ikke fakturert inntekt på prosjekter i arbeid	0
Forskuddfakturert produksjon (prosjektforpliktelser)	969.456

Sum	18.515.141
------------	-------------------

NOTE 4 Lønnskostnader, antall ansatte og godtgjørelser**Lønnskostnader**

2001

Lønn	15.452.160
Folketrygdavgift	2.325.139
Arbeidsgiverandel Statens Pensjonkasse	1.169.551

Sum	18.946.139
------------	-------------------

Gjennomsnittlig antall ansatte	54
--------------------------------	----

Antall ansatte er regnet ut fra gjennomsnittet ved begynnelsen og slutten av regnskapsåret.

Godtgjørelser

Direktør mottar lønn på kr 547.031.

det er betalt godtgjørelser til styret på kr. 73.827

NOTE 5 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er ført i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger.
Varige driftsmidler avskrives linjært over driftsmidlets ansatte økonomiske levetid.

	Inventar	Maskiner	EDB	Sum
Anskaffelseskost 1.1.01	375.609	384.691	1.988.729	2.749.029
Tilgang kjøpte driftsmidler	18.366	15.108	92.916	126.390
Avgang	0	0	962.115	0
Anskaffelseskost pr. 31.12.01	393.975	399.799	1.119.530	2.875.419
Akkumulerte avskrivninger 31.12.01	180.603	257.705	677.808	1.116.116
Bokført Verdi pr.3 1.12.01	213.372	142.094	441.722	797.188
Årets avskrivninger	57.718	79.456	326.100	463.274
Økonomiske levetid	6-7 år	5 år	3 år	
Avskrivningsplan	Linær	Linær	Linær	

SIFOs bygningsmasse eies av Entra Eiendom AS, SIFO betaler husleie og vedlikeholdskosnader til disse.

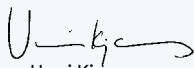
NOTE 6 Egenkapital

	Driftsfond	Investfond	Omst. - og komp. fond
Egenkapital 1. januar 2001	1.185.692	1.185.692	1.185.692
Årets endring i egenkapital:			
Årets resultat	-700.000		-427.795
Egenkapital 31. desember 2001	485.692	1.185.692	757.897

Årets underskudd dekkes opp av Driftsfond og Kompetansefond

Ingeborg Astrid Kleppe
Styreleder

Per Boelskifte
Nestleder

Unni Kjærnes

Øyvind Lorentsen

Arne Dulsrud

Gry Nergård

Grete Botten

Per Anders Stalheim

Atle Ørbeck-Sørheim

Odd Jarl Borch

Anne Marit Hovstad

Håkon Lorentzen

Publikasjoner 2001

OMRÅDE 1

Amilien, Virginie: *Matkultur i norsk reiseliv*. Oppdragsrapport nr. 19

Amilien, Virginie: *What do we mean by traditional food?* Arbeidsnotat nr. 4

Bjørkum, Ellen & Marianne Lien: *Kjøtt, holdninger og endring – en oppfølgingsstudie*. Oppdragsrapport nr. 10

Borch, Anita: *I år som i fjor – en landsrepresentativ studie av antatte julegavekostnader 2001*. Oppdragsrapport nr. 24

Borgeraas, Elling & Anne Marie Øybo: *Videreutvikling av standardbudsjettet. Foreløpig status* Arbeidsnotat nr. 1

Borgeraas, Elling: *Tiltak for å bekjempe fattigdom. Diskusjonsnotat om fattigdom, urimelige levekår og SIFOs standardbudsjett for forbruksutgifter*. Oppdragsrapport nr. 25

Brusdal, Ragnhild: *Hva bruker barn og unge penger på? En beskrivelse av ulike forbruksmønstre blant barn og unge i alderen 8 til 24 år*. Prosjektnotat nr. 1

Forbord, Magne (red.): *Produksjon, distribusjon og forbruk av økologisk mat*. Rapport nr. 8

Kjærnes, Unni (red): *Eating Patterns. A Day in the Lives of Nordic Peoples*. Rapport nr. 7

Poppe, Christian: *Betalingsproblemer 1999-2000*. Oppdragsrapport nr. 1

Torjusen, Hanne: *Økologisk mat. Hindringer og muligheter for forbruk av økologisk mat sett fra forbrukernes side*. Oppdragsrapport nr. 16

Vittersø, Gunnar: *Fra Helios til Prix. Begrensninger og muligheter for salg av økologisk mat i dagligvarehandelen*. Oppdragsrapport nr. 15

Zondag, Anne H. C.: *Norske drikkevaner. En forbrukssosiologisk studie av norske alkoholvaner i lys av livsstil, matvaner og sosial bakgrunn*. Rapport nr. 6

OMRÅDE 2

Arild, Anne-Helene: *Risk problems with high surface temperature on consumer products. A study of small electrical appliances together with relevant standards and a survey in the United Kingdom, Spain and Norway* Rapport nr. 2

Bergh, Tone K.: *Brødbakemaskiner – et nyttig hjelpemiddel?* Oppdragsrapport nr. 14

Bergh, Tone: *Test av 11 elektriske vaffeljern*. Oppdragsrapport nr. 4

Blekastad, Trude: *Vurdering av seks plagg merket Dea Collection for Design Forum as*. Oppdragsrapport nr. 6

Blekastad, Trude: *Vurdering av The Ivy Jacket by Gant*. Oppdragsrapport nr. 7

Helstad, Sigrid K.: *Hvem skal ta oppvasken? Test av syv oppvaskmaskiner*. Oppdragsrapport nr. 9

Helstad, Sigrid K.: *Test av Tefal termospanne*. Oppdragsrapport nr. 18

Klepp, Ingun G. & Anne Sofie Bjørnlund: *Forslag til revidering av "Forskrift om forbud mot svært brennbare tekstiler" fra SIFO*. Oppdragsrapport nr. 13

Klepp, Ingun Grimstad: *Hvorfor går klær ut av bruk? Avhending sett i forhold til kvinners klesvaner* Rapport nr. 3

Mordal, Tove L., Per Arne Tufte & Jan Tore Halvorsen: *Kjøp og bruk av elektriske apparater. En undersøkelse for Produkt- og elektrisitetstilsynet*. Oppdragsrapport nr. 3

Mordal, Tove: *Det kommer jo an på hva folk vil ha...liksom. Kjønn og alder – kjøp og bruk av elektriske apparater. En kvalitativ studie basert på fire fokusgrupper*. Oppdragsrapport nr. 11

OMRÅDE 3

Aas, Elin A.: *Omsetning av fisk i Norge. Marginer og priser på ulike typer fisk i ulike distribusjonskanaler*. Rapport nr. 4

Jacobsen, Eivind: *A consumer perspective on safe food in an international marketplace*. Arbeidsnotat nr. 2

Jacobsen, Eivind: *Kjøtt og kjøttvarer i Norge. Om produktutvikling og kvalitetsdifferensiering*. Rapport nr. 5

Jacobsen, Eivind: *Vinmonopolet i et forbrukerperspektiv*. Oppdragsrapport nr. 22

- Kjørstad, Ingrid & Randi Lavik: *Handel av reiserelaterte tjenester på Internett. Norge og USA*. Oppdragsrapport nr. 12
- Lavik, Randi: *Dagligvaretilgang i ulike regioner i 2000*. Oppdragsrapport nr. 5
- Lavik, Randi: *Finnmarksrapport*. Oppdragsrapport nr. 23
- Lavik, Randi: *Sammenlignende prisundersøkelse mai 2001. Enkelte dagligvarekjeder i Oslo*. Oppdragsrapport nr. 8
- Lavik, Randi: *Sammenlignende prisundersøkelse oktober 2001*. Oppdragsrapport nr. 21
- Strand, Marit M. & Elin A. Aas: *Prismarginer for kjøtt 1989-1999*. Rapport nr. 1
- OMRÅDE 4**
- Arild, Anne-Helene, Tove L. Mordal & Harald Throne-Holst: *Forbrukerperspektiv på standardisering av varer og tjenester*. Oppdragsrapport nr. 2
- Berg, Lisbet: *Norske forbrukeres forhold til matsikkerhet i 1999 og 2001*. Oppdragsrapport nr. 20
- Berg, Lisbet: *Praxis, preferences and trust related to food among Russian and Norwegian consumers 2001*. Arbeidsnotat nr. 3
- Methi, Nina, Eivind Stø, Harald Throne-Holst & Gunnar Vittersø: *Consumption and environment in Fredrikstad. ToolSust Deliverable No. 6 – Norwegian National Report*. Oppdragsrapport nr. 17
- Mordal, Tove L.: *Benchmarking. Metode til forbedring av brukertilpasset tjenestekvalitet*. Prosjektnotat nr. 2
- EKSTERN PUBLISERING**
- Amilien, Virginie: *Askeladden au royaume de France, ou dualité de la cuisine traditionnelle norvégienne*, i Achet, Marc (red.): *Le secret d'Odin: mélanges offerts à Régis Boyer*. Nancy: Presses universitaires de Nancy
- Amilien, Virginie: *From necessity to pleasure: A View of Eating Out in Norway*. Paper presentert ved 7th Symposium of the International Commission for Research into European Food History. Alden Biesen, Belgia, 10.–14. oktober
- Amilien, Virginie: *A la recherche d'une culture de l'alimentation en Norvège*. Paper presentert ved ICAF Conference, Maison Française d'Oxford. Oxford, 19. oktober. Også publisert i Blackler, Florence Bergeaud (red.): *Regards croisés sur les pratiques alimentaires en Europe/Food practices in Europe: Anthropology of Food – Special Issue October 2001*
- Berg, Lisbet: *Økomatens framtid i krise-tider. Jordvett, månedsavis for økologisk landbruk* nr. 3–2001
- Berg, Lisbet: *Trust in food in Russia and Norway 2001*. Paper presentert ved «Changing consumer strategies in risk society», Second Nordic Seminar on the Sociology of Food and Consumption. St. Petersburg, 3.–4. mai
- Berg, Lisbet: *Risiko og tillit. Paper presentert ved «BSE-prioner, sæd, embryo og frykt», GNO-møte, Hamar, 15. februar*
- Berg, Lisbet: *Har dyresykdommene i Europa påvirket folks spisevaner? Paper presentert på «Kjøttfagdagen 2001», Matforsk, Ås, 6. september*
- Brusdal, Ragnhild & Langeby, Astrid: *Raving hedonists or environmentally concerned. Youth, sustainable consumption patterns and life styles. MOST Programme Report*. Paris: UNEP/UNESCO
- Brusdal, Ragnhild: *Ungdommens forbruk og den kompetente forbruker. Paper presentert på Nordisk dialogseminar, Nordisk Ministerråd/Forbrugerinformasjonen, København, 9. november*
- Døving, Runar: *Kaffe – enklere enn vann. En analyse av ytelse i Torsvik. Norsk antropologisk tidsskrift* nr. 4 2001
- Døving, Runar: *Pølse med lompe – sauetarm i rodt, hvitt og blått. Dugnad. Etnologisk tidsskrift* nr. 1, vol. 27
- Døving, Runar: *Vaffelhjertets makt – norske kvinners hushold*, i Dokk Holm, Erling & Siri Meyer (red.): *Vårene tar makten. Bok nr. 8 i Makt- og demokratiutredningen 1998–2003*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Døving, Runar: *Lettolets avmakt – en drikk for alkoholiserende, feminine festbremser*, i Dokk Holm, Erling & Siri Meyer (red.): *Vårene tar makten. Bok nr. 8 i Makt- og demokratiutredningen 1998–2003*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Døving, Runar: *68-erne og det evige forfall. Something rotten in the state of Norway, UKS-forum for samtidskunst* nr. 1/2–2001. Oslo: Unge Kunstneres Samfund
- Døving, Runar: *Trendforskeren – helt, skurk eller offer, anmeldelse av Trond Blindheim, Tor Øivind Jensen & Frode Nyeng: Forbrukeren – helt, skurk eller offer, i Sosiologi i dag* nr. 2–2001
- Døving, Runar: *Med fingeren på fakturablokken. Kronikk i Dagens Næringsliv* 8. august
- Døving, Runar: *Pizzaens inkomensurabilitet – modernisme som eksklusiv middelklasseideologi. Paper presentert ved Norsk antropologisk forenings årskonferanse, Bergen, 11.–13. mai*
- Døving, Runar: *Pisken min er ikke av lær. Utflukt, tidsskrift for kultur, kunst og samfunnsspørsmål* nr. 3 2001
- Helle-Valle, Jo: *Noen tanker om forbrukskultur. Paper presentert på seminaret «Konsum og kultur», TIK-senteret, UiO, 17. desember*
- Jacobsen, Eivind & Egil Petter Stræte: *Makt og mangfold i maten. Kronikk i Aftenposten* 16. oktober
- Kjærnes, Unni: *Strategies for consumer trust. Diverging views among actors in the Norwegian food system. Paper presentert ved «Changing consumer strategies in risk society», Second Nordic Seminar on the Sociology of Food and Consumption. St. Petersburg, 3.–4. mai*
- Kjærnes, Unni: *Consumer distrust. Conflicting strategies among Norwegian public actors. Paper presentert ved 5th Conference of the European Sociological Association, Helsinki, 28. august – 1. september*
- Kjærnes, Unni: *Trender for forbrukerne og mattrygghet i Europa. Paper presentert ved «Sporing av fisk i hele verdikjeden», Norsk Tracefish Seminar, Trondheim, 21. november*

- Klepp, Ingun G. & Ardis Storm-Mathisen: Ungdoms klesvaner. Kronikk i *Nationen* 10. desember
- Lavik, Randi & Arne Dulrud: The Price of Cross Border Shopping, i Borgen, Svein Ole: *The Food Sector in Transition – Nordic Research. Proceedings of NJF-seminar No. 313, June 2000*. NILF-report 2001:2. Oslo: Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning
- Lieblein, Geir, Charles A. Francis & Hanne Torjusen: Future interconnections among ecological farmers, processors, marketers, and consumers in Hedmark County, Norway: creating shared vision. *Human Ecology Review* 8 (1): 61–72
- Roos, Gun, Lars Johansson, Anu Kasmel, Jurate Klumbiene & Ritva Prättälä: Disparities in vegetable and fruit consumption: European cases from the North to the South. *Public Health Nutrition* 4:35–43.
- Roos, Gun, Ritva Prättälä & the FAIR-97-3096: Disparities Group: Review of Disparities in food habits in Europe. Poster presentert ved 16. Nordic Conference in Social Medicine & Public Health, Bergen, 17.–19. august 2001
- Roos, Gun, Ritva Prättälä & Katriina Koski: Men, masculinity and food: Interviews with Finnish carpenters and engineers. *Appetite* 36:1–10.
- Roos, Gun, Ritva Prättälä & Katriina Koski: Men, masculinity and food. Paper presentert ved Joint annual meeting of the Association for the Study of Food and Society & the Agriculture, Food, and Human Values Society, Minneapolis, 7.–10. juni 2001
- Skaugerud, Tor Venaas: *Dagligvarer over Internett i Norden*. TemaNord 2001:558. København: Nordisk ministerråd
- Storm-Mathisen, Ardis: 'Doing Clothing' and Crossing Social Borders: social categories in representations and transformations of young teenage identities. Paper presentert ved 5th Conference of the European Sociological Association, Helsinki, 28. august –1. september
- Strandbakken, Pål: Kanskje rett og slett et betydelig verk, anmeldelse av Karin Svein: *Klassereise. Et livshistorisk essay*, i *Prosa* 2–2001
- Strandbakken, Pål: Nesten på sporet av den tapte tid, anmeldelse av Harald Berntsen: *UT. Fra en oppvekst i forrige århundre*, i *Prosa* 4–2001
- Stø, Eivind, Harald Throne-Holst & Gunnar Vittersø: The role of consumers in environmental successes. Paper presentert ved «Participation and Consumption; Social action pattern for urban sustainability», Marsala, Sicilia, Italia, 26. mai – 3. juni 2001
- Stø, Eivind & Anders Nyberg: *Is the Future Yours?* UNEP/UNESCO Research Project: Youth, Sustainable Consumption and Lifestyles. Paris: UNEP/UNESCO
- Stø, Eivind: Three Dimensions in Consumers' Attitudes towards Domestic and Foreign Products, i Voltchkova, L., Gronow, J., Minina, V. (red.): *Sociology of Consumption*. St. Petersburg: The Library of Contemporary Sociology of Journal of Sociology and Social Anthropology
- Stø, Eivind & Anders Nyberg: Towards a global consumer culture? Results from an international survey on Middleclass youth, consumption and the environment. Paper presentert ved «Changing consumer strategies in risk society», Second Nordic Seminar on the Sociology of Food and Consumption. St. Petersburg, 3.– 4. mai
- Stø, Eivind: *Environmental Product Information Schemes (EPIS) in the Nordic countries: Denmark, Sweden and Finland*. Final Deliverable D-10, DEEP-project. Heidelberg: IÖW
- Strandbakken, Pål: *Environmental Product Information Schemes (EPIS) in Norway*. Final Deliverable D-7, DEEP-project. Heidelberg: IÖW
- Throne-Holst, Harald: *Organic chemical compounds in toys on the Nordic market*. TemaNord 2001:541. København: Nordisk ministerråd
- Torjusen, Hanne & Margareta Wandel: Omsetningsformer og kvalitetsvurderinger – et forbrukerperspektiv, i Skarstad, Håkon J. (red): *Plantemøtet for Østlandet, februar 2001*. Grønn forskning 02/2001. Ås: Norsk institutt for planteforskning: 12–21
- Torjusen, Hanne, Geir Lieblein, Margareta Wandel & Charles A. Francis: Food system orientation and quality perception among consumers and producers of organic food in Hedmark County, Norway. *Food Quality and Preference* 12/13: 207–216
- Wandel, Margareta, Rønnaug Fagerli & Unni Kjærnes: Changes in potato consumption in different stages of life in Norway. *Appetite*, 36:211–223
- Wandel, Margareta, Hanne Torjusen & Gunnar Vittersø: Den norske forbrukerens holdninger til økologisk mat. Paper presentert ved Landbrukets Markedsforum, Oslo, 8. mai
- Wandel, Margareta: Forbrukeroppfatninger og mulige kostholdsendringer. Paper presentert ved «Funksjonell mat – Produsentenes eller forbrukernes behov», Lysebu, 1. november
- Wandel, Margareta: Sosiale ulikheter i matkonsum. Paper presentert ved «Metodiske utfordringer i norske ernærings-epidemiologiske studier», Ullevål Sykehus, 12.–13. desember
- Strand, Marit & Elin A. Aas. Mapping the Price of Food – Norwegian Dairy Products, i Borgen, Svein Ole: *The Food Sector in Transition – Nordic Research. Proceedings of NJF-seminar No. 313, June 2000*. NILF-report 2001:2. Oslo: Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning
- Aas, Elin: Distribusjon av fisk i Norge. Marginer og priser på ulike typer fisk i ulike distribusjonskanaler. Paper presentert ved «Norgeskonferansen 2001. Norsk Sjømat i Norge», Eksportutvalget for fisk, Oslo, 1. november

Deltakelse i komiteer, råd og utvalg 2001

INTERNATIONAL ELECTROTECHNICAL COMMISSION (IEC)

IEC/TC 59: Performance of household electrical appliances

- Home laundry appliances – Jan Tore Halvorsen
- Dishwashers – Sigrid K. Helstad
- Detergents – Anna Risnes
- Ovens and microwave appliances – Tone K. Bergh
- Small electrical household appliances – Tone K. Bergh
- Acoustical noise – Steinar Kristiansen

IEC/TC 61: Safety of household and similar electrical appliances

Anne-Helene Arild

COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION (CEN)

CEN/TC 52: Safety of toys

- Organic chemical compounds in toys. General/specific requirements – Harald Throne-Holst (observator?)

CEN/TC 248: Textiles

- Upholstery fabrics – Trude Blekastad
- Fire safety of nightwear – Kirsi Laitala

COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION ELECTRONIQUE (CENELEC)

CLC/TC 59X: Consumer information related to electrical household appliances

Jan Tore Halvorsen

- Washing machines – Jan Tore Halvorsen
- Dishwashers – Sigrid K. Helstad

CLC/TC 61: Safety of household and similar electrical appliances

Anne-Helene Arild

INTERNATIONAL STANDARDIZATION ORGANIZATION (ISO)

ISO/TC 38: Textiles

Care labelling – Ingun Grimstad Klepp

EUROPEAN ASSOCIATION FOR THE COORDINATION OF CONSUMER REPRESENTATION IN STANDARDIZATION (ANEC)

Domestic appliances group – Anne-Helene Arild

EK-KONSUMENT EMBETSMANNSKOMITÉ

Nordisk konsumentutvalg

Eivind Stø & Reidar Skaug

Styringsgruppen for økonomi og informasjon (EK)

Berit Nyborg Fjeldheim

Styringsgruppen for produktspørsmål (EK)

Anne-Helene Arild

Nordisk nettverksgruppe for standard-budsjett (EK)

Elling Borgeraas

ANDRE

European Network of Debt Research

Medlem i koordineringsgruppen for nettverket – Christian Poppe

Forskningsutvalget for økologisk landbruk

Hanne Torjusen & Gunnar Vittersø

International Commission on the Anthropology of Food (ICAF)

Hanne Torjusen & Virginie Amilien

International Commission for Research in European Food History

Virginie Amilien

Ernæringsfysiologen (medlemsblad for norsk forening for ernæringsfysiologer)

Rønnaug Aarflot Fagerli

Sosiologi i dag

Ansvarlig redaktør – Arne Dulrud

Norges Forskningsråd, Bioproduksjon og foredling, Bioteknologiprogrammet

Margareta Wandel

Statens Næringsmiddeltilsyn

Medlem i Statens Næringsmiddeltilsyns råd – Unni Kjærnes

Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet

Margareta Wandel

Utvalg satt ned av Barne- og familie-departementet for å utrede tiltak for å redusere det kommersielle presset mot barn og unge (Nyborg-utvalget)

Sekretær – Ragnhild Brusdal

Utvalg satt ned etter initiativ av Miljøverndepartementet for å se på avfallsproblemataikk (Avfallsutvalget)

Anna Risnes/Ingun G. Klepp

Svanen – ekspertgruppe for revidering av Kriteriedokumentet for håndoppvaskmiddel

Anna Risnes

SIFO

Statens institutt
for forbruksforskning

National Institute
for Consumer Research

Strandveien 35

Postboks 173

1325 Lysaker

Telefon 67 82 88 00

Telefaks 67 53 19 48

www.sifo.no